

— במצח האדם ועל עצמותיו, נחקקים המצות ועונותיו.

(סימן ת"נ) ב"ה פעה"ק ירושלים תובב"א.

שבת (ג"ה ע"א) בגמרא א"ל הקב"ה לגבריא'ל לך ורשום על מצחן של צדיקים תיו של דיו. שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה וכו'.

ובזוה"ק פ' חיי שרה (דק"ו ע"א) אמר רבי אבא מלאך א' אשר קסת הסופר במתניו עתיד להרשים כל אחד ואחד על מצחו וכו' ושם פ' אחרי (דע"ה ע"ב) רבי אבא הוה אזיל לקפוטקיא וכו' חמו חד בר נש דהוה אתי ורשימא חד באנפוי וכו' ע"ש מעשה גורא. ושם ויקרא (דט"ו ע"ב) רשע עונותיו חקוקים לו על עצמותיו, צדיק זכותיו חקוקים לו על עצמותיו וכו' ע"ש.

ובס' שער המצות פ' עקב (דג"א ע"ב) כ' ופעם א' שתיתי אני יותר מרביעית (מים קודם הסעודה) והסתכל מורי במצחי, ואמר לי מורי שתית מים ולא ברכת אחריהן ברכה אחרונה. ובלקוטי תורה בטעמי המצות שם (דף צ"ה ע"ב) הביא זה בשינוי, „אמר לי ראיתי איך שתית ולא אמרת ברכה אחרונה.“ — (ועי' בטרו"ז או"ח סי' קע"ד סק"ט).

ובכף החיים (שם). כ' וידוע שזו הנוסחא אמיתית בשערי המצות שהוא א' מח' שערים שסידר מהר"ש וויטאל ז"ל מכת"ק אביו מהרח"ו זלה"ה בעצמו ועליהם יש לסמוך ולא זולתם. ולפי הטרו"ז ומג"א נודמן נוסחא מוטעת להם. ועי' בס' אורח גאמן עשו"ע או"ח שם מה שהעיר עוד דיוק ע"ד הנוסחא המוטעת ע"ש.

ובשו"ע האר"י הגדמ"ח (עמוד ק"י) הערה כ"ב כ', בדפוס אמשט"ד תשלום סעיף זה. וז"ל, פעם א' שתיתי יין עם מומר א' שעשה תשובה, וראה מורי במצחי ששתיתי יין נסך, וספרתי לו ואמר לי עכ"ז אני צריך תיקון עכ"ל.

ובאוה"ח הק' פ' בראשית (ד'—ט"ו) כ' בא"ד, ורשם ה' אות בפניו כמשפטו הנחוג בעושי מצוה שנרשמת במצחו לטובת אותו. ובפ' תבוא (כ"ח כ"א) כ' בא"ד, כי העובר עבירה אחת נרשמת על מצחו וכו'.

ובס' עבודת ישראל מהה"ק מקאזניץ זצ"ל (באבות פ"ה) כתב, דיש צדיקים המכירים כל חטאי החוטא בפניו, כמעשה האר"י ז"ל שאמר לאדם כל העבירות שעשה, והודה לו על כולן, רק על אחת לא הודה. והעביר האר"י ז"ל ידו על פניו, והציב לפניו העבירה עצמה שעבר עליה. וכמו כן יש בכל דור דור, וכמו מעשה שהיה אצל הרב המגיד מוהר"ר יחיאל מיכל זצ"ל שאמר לאחד ג"כ עבירה שעבר עליה בנשג"ז בכל האותות והסימנים שהיו בה, ומכ"ש בב"ד של מעלה ע"כ.

ובס' זרע קודש מהה"ק מראפשיץ זצ"ל (בפרשת זכור) כתב בשם ספרים שהעוונות והמצוות גזכרים ונכתבים במצח האדם ושם נחקקים, וכשעושה תשובה עד ששוכח העוונות מזכרונו, זה מורה שכבר עשה תשובה כראוי, ועשה חרטה שלימה לבטל החקיקה של העבירה, ולכן נתעלם ונשכח מזכרונו.

ועי' בס' אוצר הסיפורים (חלק י"ח אות ב') סיפר נפלא מה שראה האר"י הק' על הרב ר' אברהם גלאנטי ועל דודו המהר"ם גלאנטי זצוק"ל ע"ש כי נורא הוא. (המשך יבוא אי"ה) המו"ל

— מדור שפתי ישינים —

מערבת "אוצרות ירושלים" מגישה בשמחה לקהל קוראיה רבנים, ראשי ישיבות, חכמי ורבני הישיבות, ה' עליהם יחיו, הקירות מחודשות שלא שערים מאורינו הקודמים ז"ל, מלאכת מחשבת מהגאון הנשגב. שר התורה בדורו דור דעה.

רבי חיים אליפאנדרי זיע"א *

בעמח"ס אש דת עה"ת, ושו"ת מוצל מאש

מגדולי וחכמי קושטא אשר נשא ונתן עם הרב בעל משנה למלך ז"ל, הפונה אליו ביראת הכבוד כתלמיד אל רבו שכותב אליו, "למדנו רבינו" (מוצל מאש פי ז'), ומכנהו "אחד מגדולי הדור" (משנה למלך פ"ד מהלכות שקלים ה"ו). —

עם קבלת תשובותיהם של קוראינו הנכבדים נפרסמם בפ"ד בקובץ מיוחד להגדיל תורה ולהאדירה. —

במסותא מינייכו מרגן ורבנן עשו לכבוד אותו גאון וצדיק נשגב ז"ל. התעמקו בדברי קדשו לרובב שפתותיו. והאירו נא את דבריו במקורות נאמנים וזיע"א.

(סימן תנ"א) ואלו דברים שאין להם שיעור:

א) איסור נטעת אילן במקדש לא נתברר אם הוא דוקא אילן או אפי' גרעין, ואת"ל דוקא אילן ממש מה יהי' שיעורו.

ב) בונה עיר הנדחת כתב הרמב"ם (פ"ד) מה' ע"ז כמו שהיתה, ויש לחקור אם כמו שהיתה ה' ממש בכיוון ואם חיסר בית אחת פטור, או הוא דמיון לבד שיקרא מדינה כמו מקדם, ובמנין המצות (סי' כ"ג) כתב הרמב"ם כל מי שיבנה בה דבר חייב מלקות, ר"ל כשישוב אותה מדינה כמו שהיתה עכ"ל, ודבריו סתומים.

ג) כתובת קעקע לא נתברר שיעורו אם הוא אפי' כל שהוא, או נאמר שהוא כמו כתיבת בשבת שהוא שתי אותיות, והכא נמי שיעור שתי אותיות ולא יהי' חמור משבת, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בה' מעילה הגוזז בקדשים ששיעורו הוא מלא הסיט מטעם זה.

ד) וכן מבשל בעצי אשרה לא נתברר שיעורו, וגם זה יש ללמוד משבת כדי לבשל בה ביצה קלה שבבצים טרופה ונתונה באילפס, או נאמר דההיא אינו אלא לענין הוצאה אבל בשיעור בישול אפילו כל שהוא.

ה) בענין מחיקת השם נסתפקתי מה שיעורו אם הוא דוקא שימחק לגמרי שלא יהי' ניכר, או אפי' בהעברת קולמוס אחד על האותיות סגי,

ו) כהן ששתה יותר מרביעית אעפ"י שהפסיק ושתה מעט מעט חייב, לשון הרמב"ם ז"ל (פ"א) מה' ביאת המקדש, ולא פי' שיעור הפסקה אם הוא כמו אכילת פרס כשיעור שהיה אכילת איסור או לא,

ז) בענין כהן שהוא בעל מו"ם שעבד עבודה שלוקה, לא נתברר אם צריך שיעבוד עבודה שלימה, או אפילו מקצת עבודה כמ"ש הרמב"ם ז"ל (פ"ט) מהלכו' ביאת המקדש, גבי זר דאינו חייב רק בעבודה תמה יע"ש, וטמא שעבד שכתב הרמב"ם ז"ל (פ"ד) דכל קירוב עבודה כעבודה וחייב,

* מצאצאיו הנודעים לנו בדורנו הוא הגאון רבי שלמה אליעזר אליפאנדרי זיע"א בעמח"ס תשובות מהרש"א. וקורות ימי חייו מובאים בספר מסעות ירושלים שנרמית בירושלים בשנת תשכ"ג

המכבה